

ЗМІСТ

Передмова	3
Розділ 1. Концептуальні засади екологічної безпеки	5
Тема 1. Екологічна безпека.....	5
1.1. Поняття та інструментарій екологічної безпеки	5
1.2. Екологічні кризи та екологічні катастрофи, їх класифікація	20
Контрольні запитання:	30
Тема 2. Екологічна безпека як складова національної безпеки	30
2.1. Екологічна безпека в системі національної безпеки	30
2.2. Ціннісний зміст екологічної безпеки.....	43
Контрольні запитання:	55
Тема 3. Методологічні засади дослідження екологічної безпеки.....	56
3.1. Екологічна безпека як предмет комплексного наукового дослідження	56
3.2. Принципи та пріоритети політики екобезпечного розвитку	64
3.3. Характерні особливості сучасних і майбутніх надзвичайних ситуацій, аварій та катастроф	87
3.3.1. <i>Характерні особливості сучасних надзвичайних ситуацій, аварій та катастроф</i>	87
3.3.2. <i>Характерні особливості очікуваних НС, А і К у майбутньому</i>	90
3.3.3. <i>Особливо уразливі території, акваторії, об'єкти</i>	91
Контрольні запитання	92
Розділ 2. Оцінка сучасного стану екологічної безпеки екосистем України	93
Тема 4. Екологічні проблеми атмосферного повітря.....	93
4.1. Загальний стан повітряного середовища в Україні.....	93
4.2. Якість атмосферного повітря та його основні забруднювачі	97
Контрольні запитання	104
Тема 5. Екологічні проблеми природничих вод України.....	105
5.1. Вплив діяльності людини на гідросферу та джерела її забруднення	105
5.2. Загрози гідродинамічної небезпеки регіонів України та проблеми збереження водних ресурсів	110
Контрольні запитання	117
Тема 6. Агроекологічна оцінка ґрунтів України	118
6.1. Агроекологічний потенціал ґрунтів України.....	118
6.2. Основні тенденції у сфері використання земельних ресурсів.....	120
Контрольні запитання	125
Тема 7. Ресурсно-екологічна безпека України.....	126
7.1. Концептуальні засади сталого екологічно зрівноваженого та екологічно безпечного розвитку економіки	126
7.2. Стратегія ресурсно-екологічної безпеки соціально-економічного розвитку України.....	130
7.3. Макроекономічні аспекти ресурсно-екологічної безпеки	136
Контрольні запитання	139
Тема 8. Радіаційна безпека та принципи радіаційного захисту	140
8.1. Норми та принципи радіаційної безпеки.....	140
8.2. Організаційне забезпечення радіаційної безпеки території, об'єкту, персоналу і населення	147

8.3. Управлінські рішення та організаційні заходи щодо забезпечення радіаційної безпеки при аваріях.....	150
Контрольні запитання.....	162
Тема 9. Еколого-техногенні проблеми промислових та побутових відходів.....	163
9.1. Екологічні проблеми житлово-комунального господарства.....	163
9.2. Відходи життєдіяльності та їх вплив на середовище проживання людини.....	171
Контрольні запитання.....	179
Тема 10. Біосфера і стан здоров'я людини.....	180
10.1. Стан флори, фауни і біологічного різноманіття України.....	180
10.2. Стан здоров'я населення територій як показник стану (якості) довкілля.....	185
Контрольні запитання.....	188

Розділ 3. Основні методи якісної і кількісної оцінки рівня промислової

та екологічної безпеки.....	189
3.1. Методичні підходи до оцінки ризику.....	190
3.2. Метод гранично допустимих величин (ГДВ).....	192
3.3. Метод факторів ризику.....	196
3.3.1. Картографування розподілу рівнів ризику.....	197
3.4. Критерій Ешбі.....	199
3.5. Концепції виміру вартості людського життя.....	204
3.6. Залежності типу “доза – ефект” і їх використання при кількісній оцінці ризику.....	209
3.6.1. Класифікація екологічних факторів.....	209
3.6.2. Послідовність розрахунку рівнів ризику з використанням залежності “доза–ефект”.....	220
3.7. Основні методи кількісної оцінки рівнів ризику НС, А і К на екологічно напружених і потенційно небезпечних підприємствах і об'єктах.....	222
3.7.1. Правило Фермера.....	222
3.8. Визначення рівнів ризику за допомогою аналізу “Дерева відмов”.....	225
Контрольні запитання.....	228

Розділ 4. Основні напрями державної політики щодо нейтралізації

загроз екологічній безпеці України.....	230
4.1. Соціально-економічні та промислові аспекти екологічної безпеки.....	230
4.1.1. Політика превентивних еколого-економічних заходів в Україні.....	236
4.1.2. Промислова безпека.....	238
4.2. Законодавче та нормативно-правове регулювання екологічної діяльності.....	239
4.2.1. Правозастосування та правовідповідальність в Україні.....	244
4.2.2. Тенденції розвитку екологічного законодавства.....	246
4.2.3. Встановлення єдиних міжнародних стандартів якості навколишнього середовища.....	249
4.2.4. Гармонізація національного екологічного законодавства з європейським.....	253
4.3. Гуманітарні аспекти екологічної безпеки.....	256

4.3.1. Екологічна етика, культура, освіта, виховання	257
4.3.2. Засади свідомої екодіяльності	265
Контрольні запитання:	269
Розділ 5. Організаційні принципи національної системи екологічної безпеки	270
5.1. Основні принципи управління екологічною безпекою в контексті збалансованого розвитку	270
5.2. Державна політика щодо екологічної безпеки	279
5.3. Основа сталого розвитку держави.....	282
Контрольні запитання:	283
Список літератури	284